

परीक्षार्थी द्वारा भरा जावे ↓

परीक्षार्थी द्वारा भरा जावे ↓

सामान्य: 5 : 1 : 2 : हिन्दी

स्टीकर तीर के निशान ↓ से मिलाकर लगायें

पुस्तिका का क्रमांक **220 - 0290184**

परीक्षार्थी का रोल नम्बर

0 1 0 1 3 2 9 1 6 8

BOARD

उदाहरणार्थ

1	1	2	4	3	9	5	6	8
एक	एक	दो	चार	तीन	नौ	पाच	छ	आठ

क :- पूरक उत्तर पुस्तिकाओं की संख्या अंकों में शब्दों में

ख :- परीक्षार्थी का क्रम क्रमांक **05**

ग :- परीक्षा का दिनांक **03 03 2020**

परीक्षा का नाम एवं परीक्षा केंद्र क्रमांक की मुद्रा

हाईस्कूल परीक्षा वर्ष-2020

पर्यवेक्षक का नाम एवं हस्ताक्षर **सुन्दर नरेश्वर यादव**

केन्द्राध्यक्ष / सहायक केन्द्राध्यक्ष के हस्ताक्षर

सुन्दर

परीक्षक एवं उपमुख्य परीक्षक द्वारा भरा जावे ↓

प्रमाणित किया जाता है कि मूल्यांकन के समय पूरक उत्तर पुस्तिकाओं की संख्या उपरोक्तानुसार सही पाई होली क्राफ्ट स्टीकर क्षतिग्रस्त नहीं पाया गया तथा अन्दर के पृष्ठों के अनुरूप मुख्य पृष्ठ पर अंकों की प्रविष्टि एवं अंकों का योग सही है।

निर्धारित मुद्रा : नाम, पदनाम, मोबाईल नम्बर, परीक्षक क्रमांक एवं पदांकित संस्था के नाम की मुद्रा लगाएं।

उप मुख्य परीक्षक के हस्ताक्षर एवं निर्धारित मुद्रा : परीक्षक के हस्ताक्षर एवं निर्धारित मुद्रा

P. PATHAK (Adhyapak)
V. H. S. S., Dindiyal Nagar
RATLAM (M.P.)
VAL.No.- 9430208
Mob.- 9826598811

आई.एस.सोलंकी (उ.मा.शि.)
जवाहर उ.मा.वि., रतलाम
VAL.No.- 9430215
Mob.- 9589827219

नोट :- "हायर सेकेण्डरी परीक्षा में केवल वाणिज्य संकाय के विषयों तथा हाईस्कूल परीक्षा में प्रायोगिक विषय को छोड़कर शेष विषयों हेतु नियमित एवं स्वाध्यायी छात्रों के लिये प्रश्न पत्र 100 अंकों का होगा किन्तु नियमित छात्रों को 100 अंक के प्राप्तांक का 80% अधिभाग एवं स्वाध्यायी छात्रों को 100 अंक के प्राप्तांक ही अंकसूची में प्रदर्शित किये जायेंगे।"

केवल परीक्षक द्वारा भरा जावे।

क्रमिक क्रमांक	प्रश्न क्रमांक	पूछ क्रमांक	प्राप्तांक
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			
23			
24			
25			
26			
27			
28			

कुल प्राप्तांक

Laser/Inkjet Copier Label (A4)

3 9mmx16

3

$$\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$$

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 3 के अंक

कुल अंक

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र० 3 का उत्तर

(क) (ii) दृश

(ख) (i) लटलकारः

(ग) (ii) पृथमपुरुषः

(घ) (iii) बहुवचनम्

(ङ) (iv) तत्र

**B
S
E**

प्रश्न क्र० 4 का उत्तर

(क) (i) गुणिनी

(ख) (iii) शत

(ग) (iv) आदाय

(घ) (ii) क्त

(ङ) (i) माता

4

योग पूर्व पृष्ठ

+

पृष्ठ 4 के अंक

=

पृष्ठ 1 अंक

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र० 5 का उत्तर

(i) साधकम् ।

(ii) कदापि ।

(iii) (iv) यशः ।

(v) पतिव्रतेति ।

(vi) शिष्याः ।

प्रश्न क्र० 6 का उत्तर

(i) यत्र नार्यस्तु पूज्यन्ते रमन्ते तत्र देवताः ।

(ii) विदिशानगरी मध्यप्रदेशे स्थिता विद्यते ।

(v) धर्मोक्तयः अन्ते कथयति - 'अहो स्वजनवात्सल्यम्' ।

5

प्रश्न क्र० ७ का उत्तर

(i) 'साधुः'

विभक्तिः चतुर्थी	एकवचनम् साधवे
---------------------	------------------

(iii) 'रमा'

विभक्तिः सप्तमी	बहुवचनम् रमासु
--------------------	-------------------

प्रश्न क्र० ८ का उत्तर

अथ + भवते - चतुर्थी विभक्तिः, एकवचनम्

प्रश्न क्र० ९ का उत्तर

(क) द्वप्रसासस्य ऋणी अस्ति।

(i) द्वप्रसासस्य राष्ट्रभक्त्या उदारतया च हिन्दीभाषायाः महाकविः भूषणः प्रभावितोऽस्ति।

प्रश्न क्र.

(ii) "द्वत्रिंशदशक" इति वीररसनिबन्धं काव्यस्वनाम्
हिन्दीभाषायाः महाकविः भूषणः अकरोत् ।

(iii) काव्यसाहित्यशास्त्रसम्मानार्थं द्वत्रिंशदशकः
भूषणमहाकवेः शिक्काम् उत्तोलयत् ।

(iv) द्वत्रिंशदशकः द्वयशीतिवर्षस्य अवस्थायां
एकत्रिंशद्वत्तरसप्तदशशततमे (1939) ख्रीस्ताब्दे
क्षणभङ्गनिष्ठं शरीरम् अत्यजत् ।

(v) अयं देशः द्वत्रिंशदशकस्य सर्वेव त्रहणी अस्ति ।

(ब) कस्मिंश्चित् ग्रामे ----- सर्वपैक्षितः च आसीत् ।

(i) न्यग्रोधवृक्षः कस्मिंश्चित् ग्रामे आसीत् ।

(ii) पथिकाः मार्गायासं परिहरन्ति स्म ।

(iii) पशवः क्षयार्थम् वृक्षमिमम् आश्रयन्ति स्म ।

(iv) पक्षिणः न्यग्रोधवृक्षस्य शाखासु नीडानि
विरच्य वसन्ति स्म ।

(v) न्यग्रोधवृक्षः सर्वप्रियः सर्वहितकारी
सर्वपैक्षितः च आसीत् ।

7

$$\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$$

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 7 के अंक

कुल अंक

प्रश्न क्र० 10 का उत्तर

(ख) प्रारभ्यते न खलु न परित्यजन्ति ।

(i) नीचैः विद्वन्भयेन कार्यं न प्रारभ्यते ।

(ii) मध्याः कार्यं प्रारभ्य विद्वन्विहिता विरमन्ति ।

(iii) उत्तमजनाः कार्यं प्रारभ्य न परित्यजन्ति ।

(iv) विद्वैः प्रतिहन्यमानापि कार्यं न परित्यजन्ति ।

पुनः + अपि ।

एष मित्रं प्रीतिस्सख्यं विषतः ।

सं प्रीति स्ख्यं मित्रम् अस्ति ।

सं

8

याग पूर्व पृष्ठ

+

पृष्ठ ४ क अंक

=

कुल अंक

प्रश्न क्र.

(क) द्विन्नोऽपि

कुलीनः ।

(i) द्विन्नोऽपि चन्दनतरुः गन्धं न जहाति ।

(ii) वायुः कारणपतिः न जहाति ।

(iii) यन्त्रार्पितो इक्षुः मधुरतां न जहाति ।

(iv) कुलीनः दीनोऽपि शीलगुणान् न त्यजति ।

(v) त्यजति ।

**B
S
E**

प्रश्न क्र. 11 का उत्तर

(अ)

(आ)

(i) आदिकविः - वाल्मीकिना

(ii) कुबेरः - धनदेवः

(iii) कपिलमुनिः - कुपितः जातः

(iv) घनाः - वर्षन्ति

(v) नानृतम् - ४

9

$$\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$$

याग पूर्व पृष्ठ पृष्ठ ४ तक कुल अंक

प्रश्न क्र० 12 का उत्तर

- (i) आम्र ।
- (ii) आम्र ।
- (iii) आम्र ।
- न ।

प्रश्न क्र० 13 का उत्तर

- (i) 'भैलसा'
- (ii) 'गगनम्' ।
- (iii) 'जरा' ।
- (iv) 'नृत्त्यन्ति' ।

10

$$\left[\quad \right] + \left[\quad \right] = \left[\quad \right]$$

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र० 14 का उत्तर

(1) गङ्गा पापं शशी तापं वैश्वं कल्पतरुस्तथा।
पापं तापं च वैश्वं च ध्वन्ति सन्तो महाशयाः ॥

(2) गुणाः कुर्वन्ति द्रुतत्वं दूरेऽपि वसतां सताम्।
केतकीगन्धमाघ्राय स्वयमायान्ति षट्पदाः ॥

**B
S
E**

प्रश्न क्र० 15 का उत्तर

अवकाशार्थी आवेदनपत्रम्

श्रीमन्तः प्राचार्यमहोदयः,
शासकीय - उत्कृष्ट - उच्चतर - माध्यमिकविद्यालयः,
मैहगाँवनगरम्, मध्यप्रदेशः

विषयः - अवकाशार्थी प्रार्थनापत्रम् ।

श्रीमन्तः, सेवायां सविनयं निवेदनम् इदं यद् अहम्
अद्य अकस्माद् ज्वरपीडितः अस्मि । अत एव
विद्यालयम् आगन्तुं सर्वथा असमर्थः अस्मि ।
कृपया पञ्चदिवसानाम् अवकाशं यच्छन्तु इति ।
सविनयं प्रार्थयामि ।

दिनाङ्कः - 03/03/2020

भवदीयः शिष्यः

यजुषः

कक्षा - दशमी 'अ' वर्गः

12

याग २

पृष्ठ 12

६

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र० 16 का उत्तर

- (i) सौम्या मन्दिरं गच्छति ।
(ii) शिक्षकः सुधाखण्डेन लिखति ।
(iii) कृष्णाय मोदकं रोचते ।
(iv) गङ्गा हिमालयात् प्रभवति ।
(v) नमः
(vi) राधा कृष्णेन सह गच्छति ।

B
S
E

प्रश्न क्र० 17 का उत्तर

- (क.) (ii) गङ्गातीरे मार्किण्डेयः नाम कश्चन मुनिः
वसति स्म ।
(ख.) (v) वासुदेवः तस्य प्रियशिष्यः आसीत् ।
(ग.) (iii) किञ्चिद्ग्रेगतः वासुदेवः कञ्चिद्
देवालयम् अपश्यत् ।
(घ.) (iv) शिष्यः अनन्तरं रामनाथपुरं प्रति
प्रस्थितवान् ।
(ङ.) (i) ततः वासुदेवः रामनाथपुरं प्राप्य
रामदेवस्य गृहम् अगच्छत् ।

13

$$\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$$

पृष्ठ 13 के अंक

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र० 13 का उत्तर

(i) अस्य गद्यांशस्य शीर्षक - 'सत्सङ्गतिः' ।

(ii) सज्जनानां संसर्गेण जनः सज्जनः भवति ।

(iii) स्व सम्मानं समुन्नतिम् इच्छता जनेन सर्वदा
सतमेव सङ्गतिः करणीयम् ।

(iv) 'भू'

(v) सज्जनः ।

**B
S
E**

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र० १७ का उत्तर

संस्कृतभाषायाः महत्त्वम्

संस्कृतभाषा अस्माकं देशस्य महत्तमा भाषा
 अस्ति । संस्कृतभाषायाः ज्ञानं अवगत्य
 जनाः बुद्धिमान् भवन्ति । संस्कृतभाषायाः
 अस्माकं जीवनस्य अत्यन्तानिवार्यम् । संसारे
 संस्कृतस्य महत्त्वं दृश्यते । संस्कृतभाषा
 प्राचीनार्वाचीनः मह्ये सेतुः अस्ति ।
 यस्मिन् देशे जनाः संस्कृतम् ज्ञान्वा जानन्ति
 तस्यैव सर्वदा उन्नतिर्भवति । भारतीयैकता
 साधकं संस्कृतम् अस्ति । ये जनाः संस्कृतं
 जानन्ति ते एव सर्वत्र साफल्यं लभते ।
 संस्कृतभाषा विश्वस्य श्रेष्ठतमः भाषा अस्ति ।
 संस्कृतस्य सम्यक् रक्षणं, पोषणं च कर्तव्यम् ।
 संस्कृतस्य ज्ञानं वैदेशिकाः अपि जानन्ति ।
 संस्कृतभाषायाः विषये महात्मागान्धिः

उक्तवान् - यत् संस्कृतभाषा भारतीयभाषाभ्यः
 गङ्गानदी अस्ति ।

स्वामी विवेकानन्दः उक्तवान् - यत्
 संस्कृतम् अवश्यमेव शिक्षणीयम् ।

वैदेशिकः विद्वान् मैक्समूलरः उक्तवान् -
 यत् संस्कृतम् विश्वस्य महत्तमा भाषा अस्ति ।

श्रीमता संस्कृतविषये उक्तवान् - यत्
 संस्कृतभाषा मेव राष्ट्र भाषा भवितुम् अर्हति इति ।

संस्कृतभाषा देववाणी अपि कथ्यते । संस्कृतस्य
महत्त्वम् ज्ञात्वा वयं सर्वेऽपि संस्कृतम्
अवश्यमेव रक्षणीयम् । तदा एव अस्माकं
शस्य उन्नतिः भविष्यति ।

वन्दे मातरम्, वन्दे संस्कृतम् ।